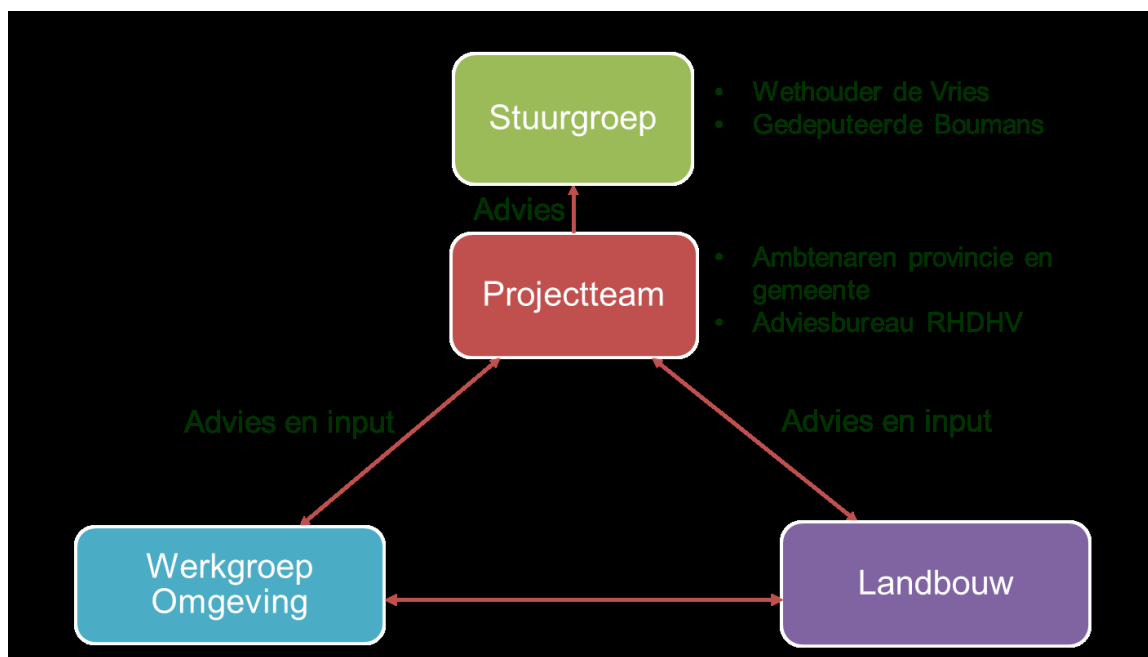

Uitgebreide beschrijving proces met de omgeving

Proces

Na het opnamebesluit is de projectorganisatie ingericht bestaande uit de stuurgroep, projectteam, werkgroep omgeving en werkgroep landbouw. In figuur 8 is de organisatie weergegeven. De stuurgroep bestaat uit Gedeputeerde Boumans en wethouder De Vries van de gemeente Bedum. De stuurgroep heeft lopende het proces met het volgende ingestemd: Het plan van aanpak en procesvoorstel; ingestemd met de stand van zaken en selectie van de nader te onderzoeken alternatieven.

Figuur 8: weergave proces met omgeving

Projectteam

Het projectteam is samengesteld uit vertegenwoordigers van de gemeente Bedum en Provincie Groningen. Daarnaast is een extern adviesbureau Royal Haskoning DHV toegevoegd aan het projectteam voor inbreng van specifieke kennis (geluid, fijnstof, verkeersmodellen, etc.) en algemene ondersteuning. Verschillende disciplines van de gemeente Bedum en Provincie Groningen maken onderdeel uit van dit team zoals ontwerpers, verkeerskundigen, landschapsarchitecten, ecologen, beleidsmedewerkers, planologen etc.

De werkgroepen

Een belangrijk uitgangspunt bij deze opdracht is een open en transparant proces met de omgeving (bewoners, burgers, belanghebbenden) om tot een voorkeursalternatief te komen. Hier is invulling aan gegeven door het instellen van de werkgroepen "omgeving" en "landbouw".

Werkgroep landbouw

Omdat de aanleg van de oostelijke ontsluitingsweg gevolgen zal hebben voor de bedrijfsvoering van meerdere agrariërs en een doorsnijding van het agrarisch gebied gevolgen heeft voor de landbouwstructuur heeft de LTO Noord afdeling Bedum - Ten Boer bij de provincie Groningen gepleit voor een proces waarbij de landbouw betrokken wordt en waarbij de effecten op de landbouw zo goed mogelijk in beeld gebracht worden en gecompenseerd. De gevolgen voor de landbouw is één van de omgevingsaspecten die moet worden meegenomen in het afwegingskader om uiteindelijk te komen tot een voorkeursstracé. De besluitvorming over deze ruimtelijke ingreep wordt hiermee evenwichtig. Dit heeft geleid tot een aparte werkgroep landbouw die begeleid is door het Kadaster aangevuld met externe procesbegeleiders. De werkwijze betreft een beproefd concept ontwikkeld door Kadaster, DLG en LTO. Daarbij wordt gekeken naar kansen voor de landbouw door een slimme verkaveling waardoor groeimogelijkheden ontstaan voor de landbouw en er ruimte vrijkomt voor de nieuwe weg.

De groepsamenstelling is door de agrariërs zelf vormgegeven. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een groep van ca. 24 personen.

Werkgroep omgeving

Voor het samenstellen van de werkgroep omgeving is in december 2013 een uitvraag gedaan via huis aan huis en in de kranten. Op verzoek van de diverse belangengroepen zijn maximaal 2 (in plaats van 1) vertegenwoordigers per belangengroep aangewezen die zitting hebben in de werkgroep omgeving. De werkgroep is uiteindelijk samengesteld uit 12 belangengroepenpartijen vertegenwoordigd door 18 personen.

	vertegenwoordiger	namens
1	Mevr. Kloos	Bewoner Wroetende Mol/Boterdiep Westzijde
2	Dhr. Hoekzema	Bewoner Wroetende Mol/Boterdiep Westzijde
3	Dhr. Veldman	St. Annerweg (60 km)
4	Dhr. Venema	Bewoners Wilhelminalaan
5	Dhr. Baljon	Bewoners buitengebied Ter Laan
6	Mevr. Heite	Bewoners buitengebied Ter Laan
7	Dhr. Staal	LTO Noord afd. Bedum & Ten Boer
8	Dhr. Bree	Grondeigenaren fam. Bree
9	Dhr. Wieringa	Loonbedrijf / bestuursfunctie bij Cumela
10	Dhr. Pater	Bewoners Kieviet e.o.
11	Dhr. Hooiveld	Friesland Campina DOMO
12	Dhr. Gemmeke	ARCADIS (adviseur Friesland Campina DOMO)
13	Mevr. Van de Broek	Wijk Ter Laan 4
14	Dhr. Adrichem	Bewoners Meerkooft/ langs spoor en TL4
15	Mevr. Roeling	St. Annerweg (60 km)
16	Dhr. Slager	VVN, afdeling Bedum
17	Dhr. Remerie	Bewoners oostzijde Ter Laan, Buizerd
18	Dhr. Agter	Wandelnet Groningen

Tabel 1: vertegenwoordigers werkgroep omgeving

Afstemming werkgroepen en betrekken omgeving

Het proces van de werkgroepen *omgeving* en *landbouw* is parallel aan elkaar verlopen en qua tijdstippen zo op elkaar afgestemd, dat de uitkomsten van de werkgroepen in elkaars werkgroep meegenomen kon worden (zie processchema figuur 9). In meerdere bijeenkomsten is input en advies aangedragen door de werkgroepen. Deze uitkomsten komen verderop aan de orde.

Communicatie via website, kranten en huis aan huis

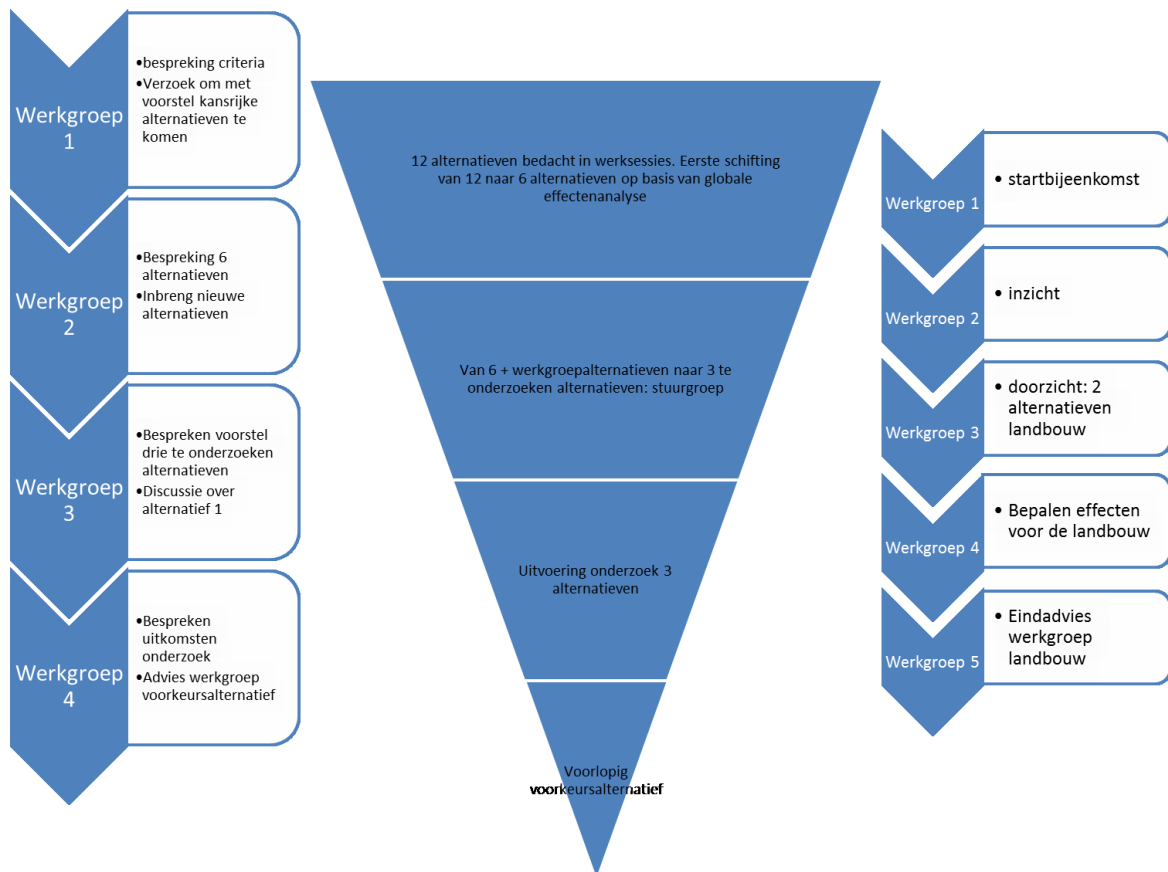
Voor de informatievoorziening is gebruik gemaakt van de website van de gemeente Bedum om gedurende het proces iedereen op de hoogte te houden. Resultaten van onderzoeken, verslagen van de werkgroepbijeenkomsten, lijst met veelgestelde vragen etc. zijn op deze website geplaatst. Daarnaast is op de website van de provincie Groningen een link geplaatst naar de website van Bedum.

Ter aankondiging van de mijlpalen over de inloopbijeenkomsten is tevens gebruik gemaakt van huis aan huis uitnodigingen, persberichten en krantberichten.

Op basis van de verwachte effecten van de alternatieven op bijvoorbeeld de landbouw en op verzoek van betrokkenen, heeft met een groot aantal individueel belanghebbenden apart overleg plaatsgevonden.

Informatiebijeenkomsten

Op twee momenten is een brede inloopbijeenkomst georganiseerd. Op 3 juni 2014 is een goedbezochte bijeenkomst geweest waarbij iedereen zich heeft kunnen laten informeren over de uitkomst van de te onderzoeken alternatieven en het vervolgproces. Daarnaast was er de mogelijkheid om zorgpunten mee te geven voor de uit te voeren onderzoeken. Op 29 september 2014 is als onderdeel van de inspraakperiode een (goed bezochte) inloopbijeenkomst georganiseerd waarin men zich heeft kunnen laten informeren over de uitkomsten van de onderzoeken, het voorlopig voorkeursalternatief en de mogelijkheid op een inspraakreactie in te dienen.

Figuur 9: schematische weergave processen werkgroep omgeving en landbouw

Proces met omgeving en landbouw in chronologische volgorde

Eerste bijeenkomst werkgroep omgeving (28 januari 2014)

Bij de start van de werkgroepbijeenkomsten is begonnen met het bespreken van het hierboven beschreven proces en de rol van de werkgroepen. Vervolgens zijn de ontwerputgangspunten voor de nieuwe weg toegelicht die door de gemeente Bedum en provincie Groningen als randvoorwaarde zijn meegegeven. Als voorbereiding op de werksessies heeft het projectteam de bestaande situatie in het onderzoeksgebied laten onderzoeken op archeologische- en natuurwaarden. Deze conclusies zijn besproken met de werkgroepen. Tot slot zijn vooraf met de werkgroepen de belangrijkste beoordelingscriteria besproken die onderdeel uitmaken van het toetsingskader om tot een voorkeursalternatief te komen.

Vlak voor deze eerste werkgroepbijeenkomst, werd melding gemaakt van plannen van FrieslandCampina Domo voor een uitbreiding van de fabriek aan de oostzijde van het Boterdiep. Dit heeft geleid tot veel emotie bij de betrokkenen, mede in verband met de verwachte effecten van een uitbreiding en de relatie die een eventuele uitbreiding heeft met de ontsluitingsweg. Het verzoek was daarbij om de beide projecten als één project op te pakken. De werkgroep heeft het projectteam verzocht om voor de tweede bijeenkomsten een aanzet te leveren voor de volgende het projectteam kansrijke alternatieven.

Startbijeenkomst werkgroep landbouw (3 maart)

Tijdens de startbijeenkomst, waarbij alle agrariërs/grondeigenaren in het studiegebied waren uitgenodigd, is de werkwijze van het Kadaster volgens het principe kavelruil voor groei toegelicht en daarbij ook de rol van de landbouwers zelf. Aan het eind van deze bijeenkomst is aan de aanwezigen gevraagd of zij meedoen in dit proces of niet. Allen gaven aan mee te doen in dit proces.

Tweede werkgroepbijeenkomst omgeving (13 maart)

Voordat er alternatieven zijn geschetst is op verzoek van de werkgroep omgeving door het projectteam aangegeven welke alternatieven kansrijk zijn voor de nieuwe weg. Dit om te voorkomen dat iets bedacht wordt door de werkgroep wat geen kans van slagen heeft. De ambtelijke werkgroep heeft ter voorbereiding op de werkgroepen in een eerste schetssessie 12 alternatieven gepresenteerd als input voor de zoektocht naar het voorkeursalternatief. Op basis van deze alternatieven zijn vervolgens 6 alternatieven benoemd die volgens het projectteam kansrijk zijn. De belangrijkste argumenten voor kansrijke alternatieven waren:

- Logische en directe routing van en naar FCD (geen onnodige omrijbeweging);
- Geen doorsnijding Wolddijk (Ter Laan);
- Impact op de landbouw beperken (geen versnippering/ schuine doorsnijdingen);
- Het zoveel mogelijk volgen van de bestaande noord-zuidgerichte verkaveling/landschappelijke lijnen;
- impact van het extra (vracht)verkeer op de verkeersleefbaarheid (veiligheid, trillingen, geluid) in St. Annerhuisjes;
- Verkeersleefbaarheid en verkeersveiligheid Wroetende mol/ Boterdiepwestzijde;
- Geen beperking op uitbreidingsmogelijkheden FCD.

Mede op basis van de aanzet door het projectteam, zijn in 3 verschillende groepen alternatieven geschetst. Daarbij zijn in alle drie de werkgroepen tracés geschetst die parallel aan de noordzijde van het spoor lopen en ten oosten van Sint Annerhuisjes aansluiten op de Sint Annerweg.

Het advies van de werkgroep is om de verbinding naar de St. Annerweg in overleg met de betreffende agrariërs en betrokken bewoners te bepalen. De belangrijkste argumenten die verder door de werkgroep aangeleverd zijn:

- Zoveel mogelijk bundeling met het spoor, let daarbij wel op mogelijk geluidsoverlast voor de nieuwbouwwijk Ter Laan 4;
- Aansluiting weg alleen ten oosten van St. Annerhuisjes;
- Voorkeur voor ongelijkvloerse kruising in verband met zicht en overlast geluid overweg (optrekken vrachtverkeer en bellen van de slagbomen);
- Bekijk ook de verkeersveiligheid op de bestaande aansluitende infrastructuur (st. Annerweg en Boterdiep westzijde);
- Geen geluidsoverlast/ fijnstof;
- Voorkom sluipverkeer op andere locaties;
- De door het projectteam gepresenteerde tracés met tunnelvarianten beperken de uitbreidingsmogelijkheden van FCD
- Veiligheid en behoud van wandelaars, recreatie, wandelroute, Zeven bruggetjespad.

De belangrijkste bezwaren vanuit de werkgroep omgeving tegen de door het projectteam aangegeven kansrijke alternatieven zijn:

- Aansluiting van de nieuwe ontsluitingsweg op de St. Annerweg, ten westen van St. Annerhuisjes, is niet bespreekbaar in verband met de al bestaande overlast en verkeersonveiligheid op deze weg.
- Vanuit FCD is aangegeven dat de kansrijke "tunnel" alternatieven, eventuele uitbreidingsmogelijkheden teveel beperken doordat percelen halverwege worden doorsneden. Dit staat los van wel of geen tunnel.
- De ontsluitingsweg ten zuiden van het spoor is voor Ter Laan 4 is onbespreekbaar.

2^e werkgroepbijeenkomst landbouw (19 maart)

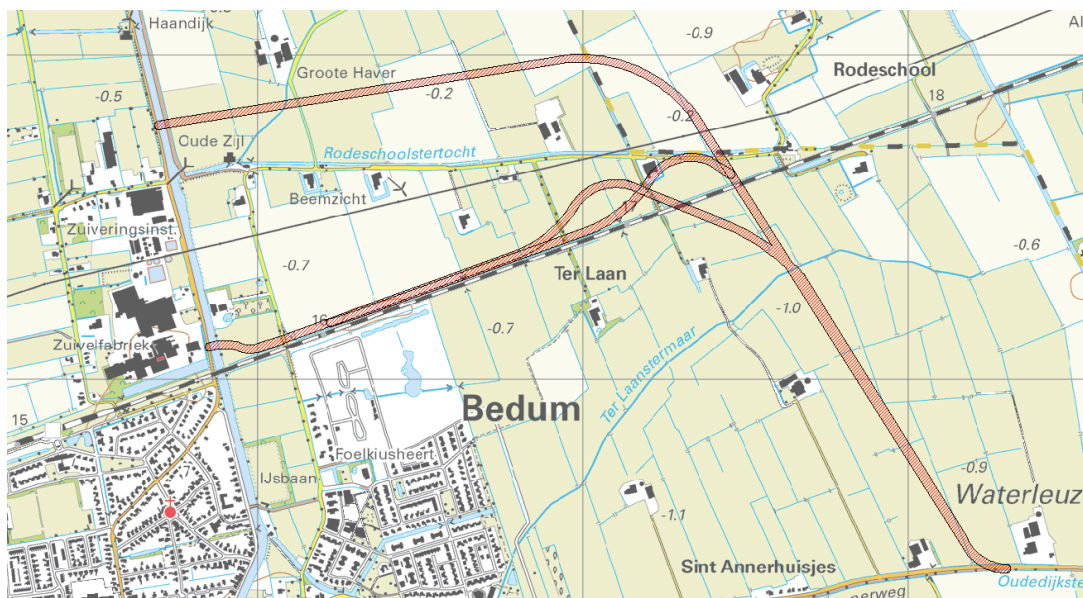
De werkgroep is begonnen met 24 deelnemers. Deze deelnemers hebben met elkaar de mogelijkheden verkend voor een nieuw tracé, gezien vanuit het landbouwperspectief. Eerst is de bestaande situatie verkend waarbij inzichtelijk is gemaakt wie waar welk eigendom en belang heeft. Vervolgens is besproken welke partijen willen groeien en wie niet, welke gronden eventueel mobiel zijn (om bv te ruilen) en welke gronden niet mobiel zijn.

De conclusie uit deze 1e inventarisatie is dat de gronddruk in het gebied groot is. Meerdere bedrijven willen groeien. Een nieuw tracé maakt deze druk groter. Enkele partijen hebben aangegeven dat een bedrijfsverplaatsing niet onbespreekbaar is, mits hiervoor een goed alternatief

is. Op deze manier komt er grond vrij die ingezet kan worden voor het nieuwe tracé en ontstaat er ontwikkelingsperspectief voor de omliggende bedrijven d.m.v. kavelruil.

Derde en vierde bijeenkomst werkgroep landbouw (23 april en 14 mei)

In de derde bijeenkomst is door de werkgroep landbouw onderzocht wat de impact op hun bedrijfsvoering is van de door het projectteam aangegeven kansrijke alternatieven over de grondposities te leggen. Dit heeft geleid tot twee voor de werkgroep landbouw bespreekbare alternatieven (zie figuur 11) die mogelijk inpasbaar zijn volgens de werkgroep landbouw.

Figuur11: kansrijke alternatieven volgens de werkgroep landbouw

Reacties vanuit de werkgroep omgeving n.a.v. werkgroep landbouw (april/mei 2014)

Nadat uit de werkgroep landbouw een alternatief is ontwikkeld ten noorden van de Wolddijk, zijn bij enkele belangengroepen binnen de werkgroep omgeving de standpunten gewijzigd. Al voor de derde werkgroepbijeenkomst is door deze werkgroepleden aangegeven, dat zij voorkeur hebben voor alternatief 3.

Tijdens de tweede werksessie werd nog door de meerderheid gepleit voor bundeling met het spoor. Een van de argumenten voor de werkgroep daarbij was dat een alternatief ten noorden van de Wolddijk een te grote impact op de landbouw zou hebben. Echter, nu de werkgroep landbouw zelf met een alternatief ten noorden van de Wolddijk is gekomen, lijkt dit argument niet meer aanwezig. De belangrijkste argumenten voor enkele belangengroepen (zoals Ter Laan 4 en deels Ter Laan buitengebied) voor alternatief 3 zijn:

- Zover mogelijk van het dorp af dus ook uit het zicht;
- Zo min mogelijk kans op geluidsoverlast;
- Zo min mogelijk last van lichtinval.

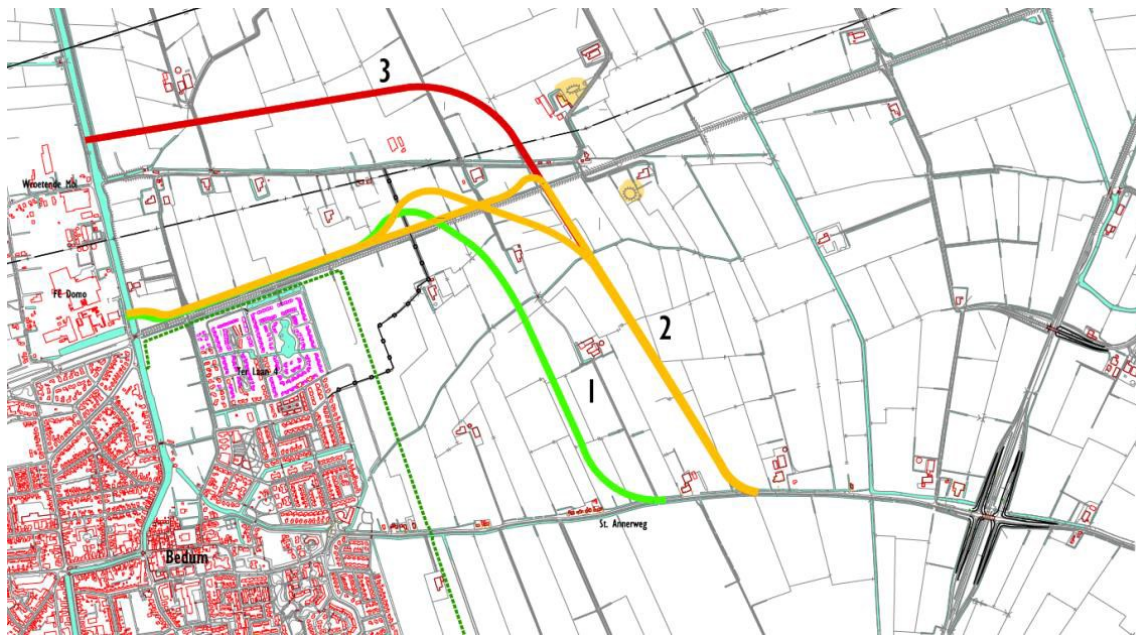
Dit alternatief roept echter ook weerstand op bij andere belangengroepen zoals Wroetende Mol/Boterdiep Westzijde en een deel van de bewoners van Ter Laan buitengebied. Zij zijn bang voor:

- Overlast door verkeer
- Vrij uitzicht wordt aangetast
- Kans op lichtinval
- Te grote doorsnijding door het open landschap
- Verkeersonveiligheid op Boterdiep Westzijde

Verschillende emails en keukentafelgesprekken in de omgeving hebben bovengenoemde standpunten en argumenten bevestigd.

Stuurgroepvergadering 14 mei 2014

Inhoudelijke analyses, inbreng en standpunten van de beide werkgroepen en politieke overwegingen van nog zeven overgebleven kansrijk geachte alternatieven hebben geleid tot een keuze van de stuurgroep voor drie nader te onderzoeken alternatieven. Alternatieven 2 en 3 zijn door de werkgroepen omgeving en landbouw ingebracht en als kansrijk beoordeeld. Het voorstel voor de te onderzoeken alternatieven wordt nog besproken in de werkgroepvergadering omgeving van 21 mei 2014.

Figuur 12: te onderzoeken alternatieven

Derde bijeenkomst werkgroep omgeving (21 mei 2014)

Tijdens de deze bijeenkomst wordt een toelichting gegeven op de voorgestelde te onderzoeken alternatieven, op de uitkomsten van en het proces met de werkgroep landbouw, de werkwijze voor de uit te voeren onderzoeken en de vervolgstappen tot aan de besluitvorming. Een meerderheid van de werkgroep omgeving en de werkgroep landbouw geeft aan geen voorstander van alternatief 1 te zijn. De werkgroep vraagt zich af of alternatief 1 wel onderzocht moet worden. Het projectteam geeft aan de wens om alternatief 1 niet te onderzoeken, voor te leggen aan de stuurgroep.

De stuurgroep ziet geen reden om alternatief 1 niet te onderzoeken. Door dit alternatief wel te onderzoeken wordt er nog geen keuze gemaakt voor een voorkeursalternatief.

Inloopbijeenkomst: stand van zaken, werkwijze en vervolgproces (3 juni 2014)

Op 3 juni jongstleden zijn tijdens een goed bezochte inloopbijeenkomst aan de omgeving het proces tot dan toe, de vervolgstappen en de te onderzoeken alternatieven gepresenteerd (zie figuur 3 op pagina 4). Naar aanleiding van deze inloopbijeenkomst heeft met een aantal belanghebbenden nog individuele gesprekken plaats gevonden over de zorgpunten van deze mensen. Deze zorgpunten zijn, voor zover mogelijk, meegenomen in het effectenonderzoek en zijn betrokken bij de uiteindelijke standpuntbepaling.

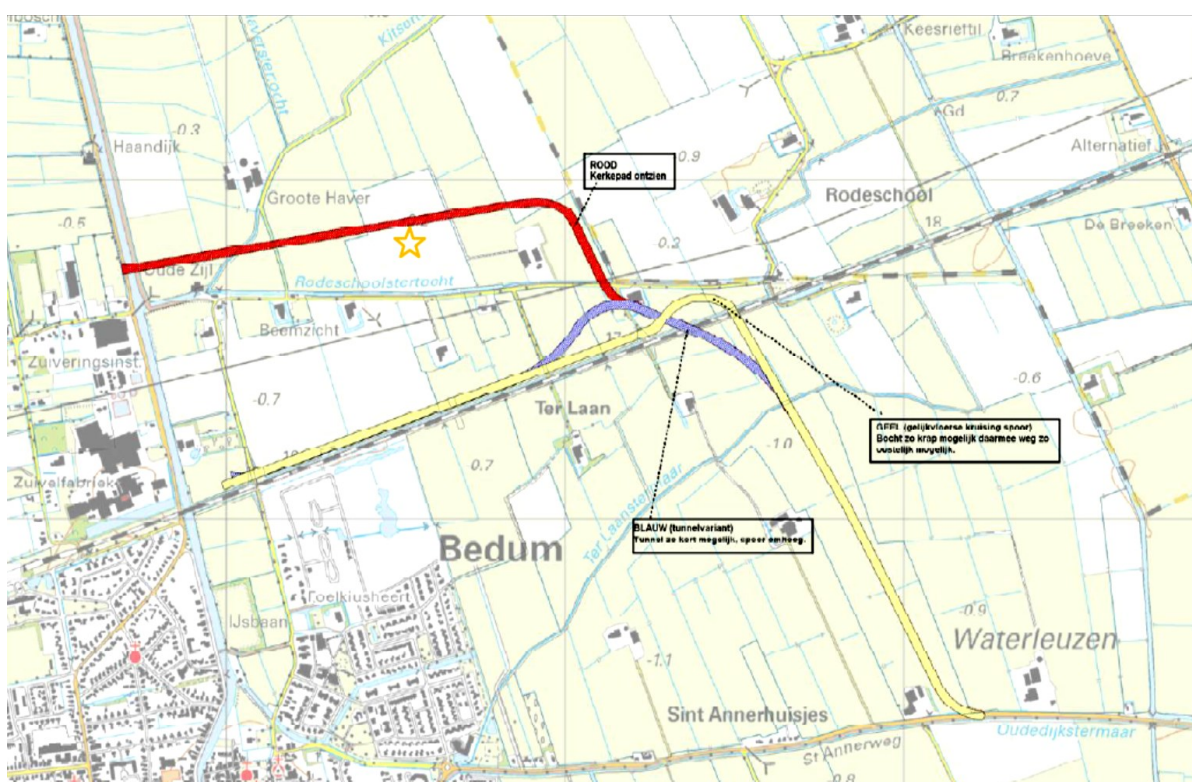

Vijfde bijeenkomst werkgroep landbouw (26 juni 2014)

In de laatste werksessie is door de direct betrokken 9 grondeigenaren verder gepraat over de tracés en zijn op basis van de bovenstaande figuur de volgende aanvullende conclusies getrokken:

- Het zuidelijk gedeelte van het tracé zou zó moeten worden gelegd dat de mogelijkheden voor compensatie/inpassing van veldkavels optimaal zijn voor naastgelegen eigenaren.
- De bocht/tunnel zou zo klein mogelijk moeten worden uitgevoerd (wat technisch haalbaar is)
- Bellen van een overgang kunnen overlast geven voor omwonenden
- De noordelijke variant doorsnijdt een "Kerkepad".
- Het westelijk gedeelte van het noordelijk tracé (aansluiting naar Boterdiep) zou zó moeten worden gelegd dat de weg niet te dicht bij het woonhuis aan de noordzijde komt maar ook niet teveel oppervlakte afsnijdt van het perceel met het sterretje aangegeven. (zie figuur 13)

Uiteindelijk heeft dit geleid tot een aanpassing van de tracés zoals aangegeven in figuur 13

Figuur 13: uitwerking alternatieven 2 en 3 door de werkgroep landbouw

De werkgroep landbouw trekt de volgende eindconclusie:

"Ondanks de forse ruimtelijke ingreep is het denkbaar om toekomstperspectief te bieden aan landbouwbedrijven in het gebied. Hiervoor is wel ruimte benodigd. Voorwaarde is dat er grondmobiliteit wordt gecreëerd door middel van inzet van bedrijfsverplaatsing, rechtstreekse aankoop en kavelruil. Het verdient aanbeveling dit in een volgende fase nader uit te onderzoeken."

Ook wordt in de laatste werkgroepbijeenkomst landbouw verzocht de werkgroep in het vervolgtraject in stand te houden.

Vierde bijeenkomst werkgroep omgeving (28 augustus 2014)

Tijdens de vierde en laatste werkgroepbijeenkomst staat de conceptrapportage en de standpuntbepaling van de werkgroepleden centraal. Adviesbureau Royal HaskoningDHV geeft een toelichting op de uitgevoerde onderzoeken en de uitkomsten daarvan. Iedereen krijgt de gelegenheid zijn of haar vragen en opmerkingen op de rapportage mee te geven aan het projectteam. De opmerkingen worden verzameld en binnen een week voorzien van een reactie. Een notitie met de vragen en antwoorden op de rapportage is tevens op de website van de gemeente Bedum geplaatst. Een aantal opmerkingen is verwerkt in de definitieve rapportage.

Vervolgens hebben alle belangenpartijen de mogelijkheid gekregen om hun voorkeur met argumenten in te brengen. Deze standpunten zijn verwerkt in de afwegingsnotitie op basis waarvan wij en het college van B&W van Bedum mede ons voorlopig voorkeursalternatief hebben gebaseerd.

Extra bijeenkomst werkgroep landbouw (29 augustus 2014)

Het doel van deze extra bijeenkomst voor de werkgroep landbouw was om te toetsen of de uitkomsten van de werkgroep landbouw herkenbaar verwerkt was in de concept onderzoeksrapportage. Opmerkingen zijn verwerkt in de eerder genoemde notitie met vragen en antwoorden.

Besluitvorming voorlopig voorkeursalternatief (9 september 2014)

Mede op basis van de onderzoeksrapportage en de afwegingsnotitie, hebben wij en het college van B&W van Bedum ons voorlopig voorkeursalternatief bepaald op tracéalternatief 2. Na dit besluit is op 11 september de inspraakperiode van 4 weken gestart.

Inspraakperiode (11 september - 8 oktober 2014)

Het voorlopig voorkeursalternatief heeft van 11 september tot en met 8 oktober 2014 ter inzage gelegen en heeft men de mogelijkheid gehad een inspraakreactie in te dienen op deze plannen. Als onderdeel van deze inspraakperiode, is op 29 september een (goedbezochte) informatiebijeenkomst georganiseerd waar men toelichting kon krijgen op het doorlopen proces, de gemaakte afweging en de onderzoeksresultaten. Daarbij was tevens de mogelijkheid om zijn of haar inspraakreactie in te dienen.